

Pròleg

JOSEP M. PANAREDA

Antoni Pladevall, l'ànima i executor de les Monografies del Montseny, ens dona una lliçó de vida als seus 83 anys. Confessa que s'adona que cal renunciar a certes il·lusions que hom té quan s'és jove. Es refereix al llibre, *Viladrau, el Montseny i Sant Segimon*, que havia planejat cap al 1965 amb altres estudiosos, quan ell just passava dels 30 anys. Ha transcorregut més de mig segle i és conscient que aquell projecte de joventut no el podrà concloure, malgrat haver realitzat escrits parcials, que es publicaren en els primers números de Monografies del Montseny, iniciades el 1986. Una de les raons per les quals no ha assolit aquest objectiu és el conjunt de tasques que ha anat duent a terme per encàrrec o per iniciativa personal. No ha parat de fer feina des d'aleshores i no li ha quedat temps per aprofundir i concloure aquest llarg projecte de recerca.

Feta aquesta constatació, Antoni Pladevall exposa la gènesi del seu interès pel Montseny, la dedicació per estudiar-lo i quins eren els punts d'interès, condicionats sobretot pel lloc d'origen (Taradell, poble osonenc situat al nord-oest del Montseny) i l'especialitat (història). I ara ens ofereix un escrit "mig de records personals i mig amb aportació d'algunes de les notícies que tinc encara inèdites i que poden ser d'interès per a nous investigadors." Ofereix pistes on trobar documents que poden aportar dades i nous coneixements de la història montsenyenca. Alhora presenta una mostra de dades documentals inèdites, com és el cas de la llista dels masos de la parròquia de Viladrau feta pel rector el 1598 amb l'objectiu de concretar el dret de menjar que cada mas li havia de pagar.

Aquesta referència pot molt bé aplicar-se a Monografies del Montseny, revista que va encapçalar el mateix Pladevall fa 31 anys. Ell i tots els qui l'han conduïda i han aportat regularment originals poden estar contents per tot el que han fet; tanmateix sempre poden dir que és una obra a mig fer. I tenen raó. Resta molt i molt per conèixer i divulgar sobre la diversitat natural i humana del Montseny. I per més colla que hi hagi, sempre quedarà feina per fer, noves espècies per descobrir i noves històries de les persones que hi han viscut amb totes les particularitats de cadascú per explicar.

A més a més, ara es disposa de noves tècniques d'observació, d'anàlisi i de comunicació, que permeten desxifrar més profundament la realitat i la història. Molts dels qui han estudiat i explicat la complexitat del Montseny han anat deixant pistes per on i com es pot eixamplar el coneixement d'aquest massís. I ho faran sens dubte fins que els bategui el cor i el cervell els permeti ser capaços de relacionar els diferents elements que componen el paisatge. El testimoni s'està passant a nous estudiosos que, amb noves perspectives, tècniques i necessitats socials, captaran i donaran a conèixer visions inèdites del Montseny.

Pladevall de petit va viure una societat agrícola i ramadera; els boscos eren considerats una font econòmica clau pels beneficis de l'aprofitament forestal. La majoria de les masies eren habitades i constituïen el centre d'explotació de l'entorn. Ara el Montseny és Parc Natural i Reserva de la Biosfera. La superfície conreada a la muntanya és molt reduïda i el conjunt dels caps de bestiar boví i oví és molt escàs. Moltes masies es troben enrunades o han estat rehabilitades per a residència, permanent o no, o transformades per a serveis, en especial de restauració i pedagògics. Són molt poques les dedicades a l'agricultura, ramaderia i aprofitament del bosc.

Accedir al Montseny era llarg i costós fins fa unes poques dècades i el bestiar es movia a peu. El mercat setmanal de Sant Celoni, Vic o Granollers era el lloc i el dia de trobada per tancar tractes, vendre i comprar productes i realitzar tota mena de gestions i visites. Calia tot el dia, o més. Ara s'hi accedeix en pocs minuts i les gestions es poden dur a terme altres dies i amb una oferta de serveis molt àmplia.

La millora dels serveis i de la mobilitat ha canviat radicalment la vida dels habitants del Montseny. Molts treballen fora de la muntanya, poden dur diàriament els fills a l'escola dels nuclis propers i fer ús dels serveis de l'entorn.

La disminució dels aprofitaments tradicionals dels recursos naturals ha implicat la regeneració de la vegetació i en general l'establiment d'un

paisatge més proper al natural. La flora i la fauna relacionades amb les activitats agrícoles i ramaderes van minvant i cada vegada són més forestals. Actualment el tractament forestal té més relació amb la prevenció dels incendis que no amb els aprofitaments directes de la fusta i llenya. Es valora més el conjunt del paisatge, com lloc de lleure i com a marc verd d'un espai densament urbanitzat i industrialitzat.

Tot plegat mena que la gestió del Montseny estigui centrada en les necessitats lúdiques i d'oci de la població urbana de l'entorn i en la preservació de paisatges amb una estructura i composició d'acord amb la mentalitat urbana imperant.

I els canvis van molt més enllà dels usos i paisatges. Són la mentalitat i la percepció que es té del Montseny les que han canviat, tant les dels qui hi viuen com dels qui hi accedeixen. Molts ja no parlen que van al Montseny, sinó al Parc del Montseny. Ja no veuen el bosc com un indret de producció de fusta, sinó un espai bonic, natural i selvàtic. En cas d'arbres tombats pel vent, s'exigirà la seva extracció immediata, ja que un bosc ideal és format per arbres ben rectes i alts per on s'hi pugui passejar per sota; altrament en diran un bosc brut.

Aquests canvis en la població humana i en el paisatge del Montseny demanen nous estudis i noves explicacions, fets amb les tècniques actuals. Cal continuar la tasca a mig fer, amb el convenciment que, per més que se'n faci, sempre restarà a mig fer. Malament el dia que es pensi que tot està fet, que ja s'ha estudiat i explicat tot. Per sort el paisatge és en canvi permanent de manera natural i a causa de la nostra presència i intervencions.